

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРОВАДЖЕННЯ»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
ЗА НАПРЯМОМ 081 – «ПРАВО»
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»

КРЕМЕНЧУК 2018

Методичні вказівки щодо практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом 081 – «Право» освітнього ступеня «Бакалавр»

Укладач доц., к. ю. н. Д. І. Сирота

Рецензент проф., д. ю. н. В. С. Цимбалюк

Кафедра галузевих юридичних наук

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол №__ від_____

Голова методичної ради_____ проф. В. В. Костін

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Теми та погодинний розклад лекцій, практичних занять і самостійної роботи.....	7
2 Перелік практичних занять і самостійної роботи.....	10
Практичне заняття № 1 Суть, властивості та принципи адміністративного процесу. Поняття адміністративно-процесуального права та його предмет.....	10
Практичне заняття № 2 Адміністративно-процесуальні норми й адміністративно-процесуальні відносини	11
Практичне заняття № 3 Суб'єкти адміністративного процесу	12
Практичне заняття № 4 Сутність адміністративного процесу та його зміст.....	13
Практичне заняття № 5 Докази та процесуальні строки в адміністративному процесі.....	14
Практичне заняття № 6 Процесуальні відносини у сфері управлінської діяльності.....	16
Практичне заняття № 7 Організація адміністративного судочинства в Україні.....	17
Практичне заняття № 8 Підвідомчість і підсудність справ адміністративного суду.....	19
Практичне заняття № 9 Провадження в суді першої інстанції.....	21
Практичне заняття № 10 Перегляд судових рішень.....	22
Практичне заняття № 11 Виконання судових рішень у справах адміністративного судочинства.....	24
Практичне заняття № 12 Загальні положення провадження у справах про адміністративні правопорушення	25

Практичне заняття № 13 Проведення у справах про адміністративні правопорушення.....	26
3 Питання до іспиту.....	29
4 Критерії оцінювання успішності студентів.....	33
Список літератури.....	36

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напрямку 081- «Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є базовий комплекс знань з адміністративного процесу для виконання майбутніми юристами службових повноважень на необхідному професійному рівні.

Мета навчальної дисципліни – одержання студентами знань з теоретичних питань адміністративно-процесуального права та адміністративної юрисдикції, отримання навичок роботи в процесі застосування адміністративно-правових норм, а також адміністративного судочинства та вміння їх практичного застосування.

Завданням навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» є:

- розкрити поняття, предмет, завдання адміністративного процесуального права, його місце в системі адміністративного права України та структуру;
- розкрити поняття та структуру адміністративного процесу, а також відмінності між юрисдикційними адміністративними провадженнями та адміністративними процедурами;
- розкрити сутність процедурних проваджень;
- розкрити поняття та завдання адміністративного судочинства;
- з'ясувати принципи адміністративного судочинства;
- розкрити організацію адміністративного судочинства;
- з'ясувати статус учасників адміністративного процесу;
- навчити студентів загальним засадам провадження в адміністративному суді.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття, предмет, завдання та структуру адміністративно процесуального права;

- співвідношення з іншими структурними елементами права України;
- сутність, принципи, загальні засади процедурних проваджень і порядок реалізації основних з них;
- суть адміністративної юрисдикції, її відмінність від інших видів юрисдикційної діяльності, особливості адміністративного судочинства;

уміти:

- складати процесуальні документи в порядку адміністративного судочинства й адміністративних процедур;
- давати правову характеристику конкретних ситуацій у процесі;
- аналізувати адміністративно-правові акти;
- опрацьовувати наукові та нормативні джерела з метою узагальнення знань у сфері адміністративно-процесуального права, підготовки студентських наукових праць і виступів на конференціях, семінарах круглих столах та інших наукових і науково-практичних заходах.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

1 ТЕМИ ТА ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	сем	інд.	с.р.		л	п	сем.	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1 Загальні положення адміністративного процесуального права												
Тема 1 Суть, властивості та принципи адміністра тивного процесу. Поняття адміністра тивно- процесуаль ного права та його предмет	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 2 Адміністра тивно- процесуаль ні норми та адміністра тивно- процесуаль ні відносини	8	-	2	-	-	6	8	-	2	-	-	6
Тема 3 Суб'єкти	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8

адміністративного процесу												
Тема 4 Сутність адміністративного процесу та його зміст	4	–	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 5 Докази та процесуальні строки в адміністративному процесі	10	2	2	–	–	6	6	–	–	–	–	6
Тема 6 Процесуальні відносини в сфері управлінської діяльності	8	2	–	–	–	6	6	–	–	–	–	6
Усього по 1-му модулю:	46	8	8	–	–	30	42	2	2	–	–	38
Змістовий модуль 2 Адміністративне судочинство в Україні												
Тема 7 Організація адміністративного судочинства в Україні	8	2	2	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 8 Підвідомчість та підсудність справ адміністративного суду	4	–	–	–	–	4	8	–	–	–	–	8

Тема 9 Проваджен ня в суді першої інстанції	6	–	2	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 10 Перегляд судових рішень	4	–	–	–	–	4	6	–	–	–	–	6
Тема 11 Виконання судових рішень у справах адміністра тивного судочинств а	8	–	2	–	–	6	6	–	–	–	–	6
Тема 12 Загальні положення проваджен ня у справах про адміністра тивні правопору шення	6	2	–	–	–	4	8	2	–	–	–	6
Тема 13 Проваджен ня в справах про адміністра тивні правопору шення	8	2	2	–	–	4	8	–	2	–	–	6
Усього по 2-му модулю	44	6	8	–	–	30	48	2	2	–	–	44
Усього годин:	90	14	16	–	–	60	90	4	4	–	–	82

2 ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття № 1

Тема. Суть, властивості та принципи адміністративного процесу.

Поняття адміністративно-процесуального права та його предмет

Мета: опанувати теоретичні знання щодо принципів адміністративного процесу.

Короткі теоретичні відомості

Адміністративно-процесуальне право – це сукупність встановлених обов'язкових правил, які визначають процедури розгляду, вирішення конкретних адміністративних справ у сфері державного управління, адміністративної юрисдикції та інших галузей суспільних відносин.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на тему:

- «Поняття й ознаки адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності».
- «Адміністративні стягнення та загальні правила їх накладення».

Контрольні питання

1. Соціальне призначення адміністративного процесуального права.
2. Предмет адміністративного процесуального права України.
3. Метод адміністративного процесуального права.
4. Принципи адміністративного процесуального права й адміністративного процесу.
5. Система адміністративного процесуального права.

Питання для самостійного вивчення

1. Взаємодія адміністративного процесуального права з іншими галузями права.
2. Адміністративне процесуальне право як самостійна галузь у системі права України.

Література: [1, с. 45; 2 с. 56; 4 с. 22].

Практичне заняття № 2

Тема. Адміністративно-процесуальні норми й адміністративно-процесуальні відносини

Мета: отримати теоретичні знання щодо адміністративно-процесуальних норм та адміністративно-процесуальних відносин.

Короткі теоретичні відомості

Адміністративно-процесуальна норма – це встановлене або санкціоноване державою та забезпечене її примусом загальнообов'язкове правило поведінки, яким регулюються організуючі суспільні відносини, що виникають під час реалізації процесуального порядку вирішення адміністративних справ.

Адміністративний процес здійснюється на засадах адміністративно-процесуальних норм: процесуальні дії, процесуальні обов'язки та права учасників адміністративного процесу, які реалізуються в адміністративно-процесуальних відносинах.

Адміністративно-процесуальні правовідносини – частина системи правових відносин, що складаються в нашому суспільстві. Як різновид правових відносин вони являють собою передбачений правовою нормою юридичний зв'язок між конкретними суб'єктами, що володіють певними правомочностями та юридичними обов'язками.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Реалізація адміністративно-процесуальних норм».
- «Особливості адміністративно-процесуальних правовідносин».

Контрольні питання

1. Поняття, ознаки й основні риси адміністративних процесуальних норм, особливості їх структури.
2. Джерела адміністративного процесуального права.
3. Поняття й основні риси адміністративних процесуальних правовідносин.
4. Структура адміністративних процесуальних відносин.
5. Види адміністративних процесуальних відносин.

Питання для самостійного вивчення

1. Принципи, що становлять основу адміністративного процесу.
2. Завдання законодавства про адміністративні правопорушення. Основні принципи виробництва у справах про адміністративні правопорушення.

Література: [3 с. 24-26; 9 с. 187].

Практичне заняття № 3

Тема. Суб'єкти адміністративного процесу

Мета: закріпити у студентів теоретичні знання щодо суб'єктів адміністративного процесу.

Короткі теоретичні відомості

Суб'єкт адміністративно-процесуальних правовідносин – це фактичний учасник правових зв'язків у сфері публічного управління, тобто він обов'язково в них бере участь.

Усіх учасників адміністративного процесу (адміністративних проваджень) можна поділити на кілька груп:

- 1) особи (органи), які розглядають і вирішують адміністративні справи;
- 2) особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси;
- 3) особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб;
- 4) особи, які сприяють адміністративним провадженням і здійсненню адміністративного судочинства.

Завдання до теми

Підготуйте реферат на тему:

- «Особливості адміністративно-юрисдикційного процесу».

Контрольні питання

1. Поняття та класифікація суб'єктів адміністративного процесуального права.
2. Особи, які розглядають і вирішують адміністративні справи.
3. Особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси.

4. Особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб.
5. Особи, які сприяють адміністративним провадженням.

Питання для самостійного вивчення

1. Особливості адміністративно-процесуального статусу громадян.
2. Адміністративно-процесуальний статус окремих суб'єктів адміністративного процесу.
3. Учасники адміністративного процесу: їх права й обов'язки.

Література: [7 с. 13; 8 с. 35; 12 с. 142].

Практичне заняття № 4

Тема. Сутність адміністративного процесу та його зміст

Мета: опанувати структуру адміністративного процесу та стадії адміністративних проваджень.

Короткі теоретичні відомості

Адміністративний процес – це така діяльність, під час здійснення якої складаються, змінюються та припиняються відносини, що регулюються адміністративно-процесуальним правом як самостійною процесуальною галуззю українського законодавства.

Адміністративні процедури – це впорядковані в нормативному порядку дії органів виконавчої влади й утворених цими органами державних установ, спрямованих на реалізацію передбачених законодавством або підзаконними нормативними правовими актами прав і свобод громадян, прав і законних інтересів організацій.

Адміністративна юстиція – це гарантований державою та закріплений чинним національним законодавством спеціальний спосіб захисту приватними особами своїх прав, свобод і законних інтересів від неправомірних дій (бездіяльності) та рішень суб'єктів владних повноважень (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб), який полягає у розгляді та вирішенні публічно-правових спорів системою адміністративних судів.

Адміністративне провадження – сукупність послідовно здійснюваних адміністративним органом процедурних дій і прийнятих процедурних рішень із розгляду та вирішення адміністративних справ, що завершується прийняттям адміністративного акта і його виконанням.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Співвідношення адміністративного процесу й адміністративного провадження».
- «Порушення справи про адміністративне правопорушення».
- «Розгляд справи».
- «Оскарження постанови».
- «Виконання постанови».

Контрольні питання

1. Поняття й особливості адміністративного процесу.
2. Структура адміністративного процесу.
3. Адміністративні провадження та їх види.
4. Стадії адміністративних проваджень
5. Адміністративні процедури.

Питання для самостійного вивчення

1. Адміністративна юрисдикція.
2. Адміністративна юстиція (судочинство).

Література: [14 с. 202; 16 с. 89; 17 с. 112–114].

Практичне заняття № 5

Тема. Докази та процесуальні строки в адміністративному процесі

Мета: опанувати теоретичні знання щодо процесуальних строків в адміністративному процесі та прищепити навички розв'язання практичних задач з визначеної теми.

Короткі теоретичні відомості

Процесуальні строки – це встановлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії. Процесуальні строки встановлюються законом, а якщо такі строки законом не визначені - встановлюються судом.

Процесуальні строки визначаються днями, місяцями та роками, а також можуть визначатися вказівкою на подію, яка повинна неминуче настати.

Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Для звернення до адміністративного суду суб'єкта владних повноважень встановлюється тримісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня виникнення підстав, що дають суб'єкту владних повноважень право на пред'явлення визначених законом вимог.

Завдання до теми

Підготуйте реферат на тему:

- «Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду».

Контрольні питання

1. Поняття адміністративного процесуального доказування.
2. Джерела доказів у адміністративному процесі.
3. Дослідження й оцінювання доказів у адміністративному процесі.
4. Класифікація доказів. Заходи забезпечення доказів та адміністративних проваджень.
5. Поняття процесуальних строків та їх значення в адміністративному процесі.
6. Види процесуальних строків та їх характеристика.

Питання для самостійного вивчення

1. Поняття заходів процесуального примусу.
2. Види заходів процесуального примусу та їх характеристика.

Література: [1 с. 98; 20 с. 145; 21 с. 346].

Практичне заняття № 6

Тема 6. Процесуальні відносини у сфері управлінської діяльності

Мета: опанувати теоретичні знання щодо процесуальних відносин та адміністративних проваджень у сфері управлінської діяльності

Короткі теоретичні відомості

Адміністративно-процесуальні відносини – це результат впливу адміністративно-процесуальних норм на поведінку учасників адміністративного процесу, у зв'язку з чим між ними виникають певні правові зв'язки.

Структуру адміністративних процесуальних відносин становлять:

- а) юридична основа;
- б) суб'єкти процесу та їх адміністративно-процесуальна правосуб'єктність;
- в) об'єкти правовідносин;
- г) зміст правовідносин;
- г) юридичні факти.

Суб'єктами адміністративних процесуальних відносин виступають:

1) особи, які розглядають і вирішують адміністративні справи – державні органи, їх посадові особи; органи місцевого самоврядування, їх посадові особи; суди які розглядають і вирішують адміністративні справи; суди, які здійснюють перегляд адміністративної справи в порядку оскарження чи опротестування, або в апеляційному і касаційному порядку та в зв'язку з нововиявленими обставинами та переглядом рішень Верховним Судом України;

2) особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси – громадяни, юридичні особи, колективи громадян і організацій в особі їх представників із метою захисту своїх прав та інтересів; державні органи в особі їх представників із метою захисту інтересів держави та суспільних інтересів;

3) особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб – законні представники: батьки, усиновителі, опікуни, піклувальники, інші особи, визначені законом;

4) особи, які сприяють адміністративним провадженням та здійсненню адміністративного судочинства – свідки, експерти, перекладачі, спеціалісти.

Адміністративно-процесуальні норми – це встановлені державою та забезпечені її примусом (організаційними заходами) формально-визначені, загальнообов’язкові правила поведінки, які регулюють суспільні відносини стосовно визнання, реалізації та захисту прав і законних інтересів фізичних чи юридичних осіб, а також інтересів держави в публічній сфері, розгляду та вирішення адміністративних справ.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Діловодство за зверненням громадян».
- «Суть, значення провадження у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин».

Контрольні питання

1. Поняття, зміст і структура проваджень у сфері управління.
2. Адміністративні провадження за заявою суб’єкта звернення.
3. Адміністративні провадження за ініціативою органу владних повноважень.
4. Адміністративні провадження за скаргою суб’єкта звернення.
5. Правові основи провадження за зверненням громадян.
6. Види звернень громадян, їх характеристика й особливості проваджень.

Питання для самостійного вивчення

1. Учасники адміністративних проваджень за зверненням громадян.
2. Стадії та структура провадження за зверненням громадян.

Література: [18 с. 412; 19 с. 72; 23 с.109].

Практичне заняття № 7

Тема. Організація адміністративного судочинства в Україні

Мета: закріпити у студентів теоретичні знання щодо організації адміністративного судочинства в Україні

Короткі теоретичні відомості

Адміністративне судочинство – це діяльність адміністративного суду щодо розгляду та вирішення адміністративних справ, а адміністративний процес – це правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства.

Адміністративне судочинство спрямоване на захист прав, свобод та інтересів осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів під час здійснення ними владних управлінських функцій на засадах законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень).

Ознаками адміністративного судочинства є:

- 1) адміністративне судочинство є формою реалізації адміністративного права як права матеріального;
- 2) спрямоване на регулювання публічно правових відносин;
- 3) одним із суб'єктів завжди є суб'єкт владних повноважень;
- 4) наявність публічного інтересу;
- 5) наявність специфічного, лише йому притаманного, методу імперативно диспозитивного з певними особливостями;
- 6) його норми встановлюються Верховною Радою України, що є Вищим органом законодавчої влади;
- 7) воно знаходиться як у законах України, так і міжнародних нормативно-правових актах.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Компетенція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ».
- «Підстави для відводу (самовідводу) секретаря судового засідання, експерта, спеціаліста, перекладача».
- «Строк звернення до адміністративного суду. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду».

Контрольні питання

1. Розвиток адміністративного судочинства (юстиції) в Україні.
2. Поняття, завдання та мета адміністративного судочинства.
3. Система та повноваження адміністративних судів.
4. Склад суду та відводи.
5. Судові виклики та повідомлення.
6. Фіксування адміністративного процесу.
7. Судові витрати.

Питання для самостійного вивчення

1. Сформулюйте поняття державного управління та співвідношення його з виконавчою владою.
2. Проаналізуйте адміністративні правовідносини та адміністративне деліктне право.
3. Які відомі органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення?

Література: [3 с. 21; 25 с. 216–217; 27 с. 71;].

Практичне заняття № 8

Тема. Підвідомчість і підсудність справ адміністративного суду

Мета: опанувати теоретичні знання щодо підсудності адміністративних справ.

Короткі теоретичні відомості

Підсудність – це процесуальний порядок віднесення судових справ, що підлягають розгляду та вирішенню по суті до конкретної ланки судової системи і до певного конкретного суду цієї ланки. Тобто розмежування справ за підсудністю відбувається між місцевими судами (тобто всередині однієї судової ланки або між місцевим та апеляційним судом і місцевим судом). Підсудність справи на відміну від підвідомчості визначається всередині певної судової підсистеми, тобто в межах підсистеми загальних судів чи всередині підсистеми спеціалізованих судів, навіть розмежування справ за підсудністю окремо передбачається в системі господарських судів, а підсудність справ адміністративним судам має регулюватися АПК України.

Підвідомчість – певне коло питань, розгляд і вирішення яких віднесені до повноважень тих або інших органів державної влади, органів управління підприємством, організацією, установою. Юридичне значення підвідомчості полягає у тому, що вона дозволяє розмежувати повноваження різних суб'єктів права, а щодо органів державної та публічної влади є гарантією дотримання принципу законності у їх діяльності, зокрема, ч. 2 ст. 19 Конституції України встановлює, що органи державної влади й органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Завдання до теми

Підготуйте реферат на тему:

– «Поняття, види й особливості організаційної побудови адміністративних судів».

Контрольні питання

1. Підвідомчість адміністративних справ.
2. Поняття підсудності адміністративних справ.
3. Предметна підсудність адміністративних справ.
4. Територіальна підсудність адміністративних справ.
5. Інстанційна підсудність адміністративних справ.
6. Підсудність за зв'язком вимог.

7. Наслідки порушення правил підсудності.

Питання для самостійного вивчення

1. Альтернативна підсудність адміністративних справ.
2. Наслідки порушення правил про предметну підсудність.
3. Наслідки порушення правил про територіальну підсудність.
4. Наслідки порушення правил про інстанційну підсудність.

Література: [15 с. 172; 18 с. 88–91; 23 с. 121; 29 с. 143].

Практичне заняття № 9

Тема. Провадження в суді першої інстанції

Мета: опанувати теоретичні знання щодо провадження в суді першої інстанції.

Короткі теоретичні відомості

До адміністративного суду має право звернутися з адміністративним позовом особа, яка вважає, що порушено її права, свободи чи інтереси у сфері публічно-правових відносин. Суб'єкт владних повноважень має право звернутися до адміністративного суду у випадках, установлених законом.

Адміністративний позов подається до адміністративного суду у формі письмової позовної заяви особисто позивачем або його представником. Позовна заява може бути надіслана до адміністративного суду поштою. На прохання позивача службовцем апарату адміністративного суду може бути надана допомога в оформленні позовної заяви.

Адміністративний позов може містити вимоги про:

- 1) скасування або визнання нечинним рішення відповідача – суб'єкта владних повноважень повністю чи окремих його положень;
- 2) зобов'язання відповідача – суб'єкта владних повноважень прийняти рішення або вчинити певні дії;
- 3) зобов'язання відповідача – суб'єкта владних повноважень утриматися від учинення певних дій;

4) стягнення з відповідача – суб'єкта владних повноважень коштів на відшкодування шкоди, завданої його незаконним рішенням, дією або бездіяльністю;

5) виконання зупиненої чи невчиненої дії;

6) установлення наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Забезпечення адміністративного позову».
- «Зупинення провадження у справі».
- «Закриття провадження у справі».

Контрольні питання

1. Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в адміністративній справі.
2. Підготовче провадження.
3. Судовий розгляд справи.
4. Судові рішення, їх зміст і порядок ухвалення.
5. Особливості провадження в окремих категоріях адміністративних справ.

Питання для самостійного вивчення

1. Залишення позовної заяви без розгляду.
2. Залишення позовної заяви без руху та повернення позовної заяви.
3. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.
4. Об'єднання та роз'єднання позовів.

Література: [28 с. 27–30; 31 с. 14; 33 с. 16].

Практичне заняття № 10

Тема. Перегляд судових рішень

Мета: опанувати теоретичні положення щодо судових рішень.

Короткі теоретичні відомості

Апеляція (звернення) — це оскарження рішення суду першої інстанції, яке не набрало законної сили, до суду вищої судової інстанції та перегляд ним

оскаржуваного рішення й адміністративної справи в межах апеляційної скарги та позовних вимог, що були заявлені в суді першої інстанції.

Строк набрання рішенням законної сили дорівнює строку подання заяви про апеляційне оскарження або апеляційної скарги.

Апеляційне оскарження, перевірка та перегляд рішень суду першої інстанції, що не набрали законної сили, як процесуальна гарантія захисту прав та інтересів сторін, інших осіб, які брали участь у справі, а також осіб, які не брали участі у справі, але, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, мають забезпечити завдяки повторному розгляду адміністративної справи:

а) установлення під час апеляційного провадження порушень, допущених судом першої інстанції, які призвели до неправильного вирішення справи;

б) установлення нових фактів та їх дослідження;

в) дослідження нових доказів, які не досліджувалися у суді першої інстанції, а також доказів, які досліджувалися судом першої інстанції з порушенням вимог КАС України;

г) виправлення помилок суду першої інстанції;

г) забезпечення правильного та однакового застосування норм матеріального та процесуального права;

д) формування судової статистики.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

– «Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду».

– «Право на апеляційне оскарження».

Контрольні питання

1. Способи забезпечення законності й обґрунтованості судових рішень.
2. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Апеляційне провадження.

3. Перегляд судових рішень у касаційному порядку. Касаційне провадження.

4. Перегляд судових рішень за винятковими обставинами.

5. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

Питання для самостійного вивчення

1. Форма та зміст апеляційної скарги.

2. Строк на апеляційне оскарження.

3. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї.

Література: [6 с. 212; 9 с. 141; 22 с. 501; 35 с. 64].

Практичне заняття № 11

Тема. Виконання судових рішень у справах адміністративного судочинства

Мета: закріпити у студентів теоретичні знання про адміністративні судові рішення.

Короткі теоретичні відомості

Судові рішення — це імперативні процесуальні акти, у яких відображається державна воля про процедуру захисту прав, свобод, інтересів та установлення обов'язків учасників процесу, виконання яких є обов'язковим на всій території України.

Залежно від змісту питань, що вирішуються, на якій стадії провадження вирішуються ці питання та у якій формі, судові рішення поділяються на:

- 1) постанови й ухвали;
- 2) попередні (поточні), кінцеві та остаточні;
- 3) письмові й усні.

Постанова — письмове рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову.

Ухвала — письмове або усне рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, яким вирішуються питання, пов'язані з процедурою розгляду адміністративної справи, та інші процесуальні питання.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Звернення судових рішень до примусового виконання».
- «Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах».

Контрольні питання

1. Види судових рішень і набрання ними законної сили.
2. Поняття та зміст виконання судових рішень.
3. Порядок виконання судових рішень.
4. Відповідальність за невиконання судових рішень.

Питання для самостійного вивчення

1. Виконання рішень адміністративних судів.
2. Судові рішення, які виконуються негайно.
3. Обов'язковість судових рішень.

Література: [21 с. 121; 25 с. 15; 30 с. 341; 36 с. 119–122].

Практичне заняття № 12

Тема. Загальні положення провадження у справах про адміністративні правопорушення

Мета: опанувати теоретичні знання щодо заходів забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Короткі теоретичні відомості

Провадження в справах про адміністративні правопорушення – це особливий вид процесуальної діяльності, врегульована нормами адміністративно-процесуального права діяльність уповноважених органів, яка спрямована на притягнення до адміністративної відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення.

Загальний аналіз законодавства України дає змогу виділити два види провадження у справах про адміністративні правопорушення: звичайне та спрощене.

Звичайне здійснюється у більшості справ і детально регламентовано чинним законодавством. Воно передбачає складання протоколу, визначає зміст, запобіжні заходи та порядок їх застосування, права й обов'язки учасників провадження, порядок розгляду справ, факти, обставини, що є доказами.

Спрощене провадження застосовується щодо невеликої кількості правопорушень. Таке провадження характеризується мінімумом процесуальних дій та їх оперативністю. Протокол правопорушення не складається, посадова особа, що виявила правопорушення, приймає і виконує рішення про накладення стягнення (штрафу або попередження) на місці вчинення правопорушення.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Співвідношення адміністративного процесу й адміністративного провадження».
- «Завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення».
- «Порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення».

Контрольні питання

1. Загальна характеристика провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
3. Права й обов'язки осіб, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративні правопорушення.
4. Органи (посадові особи), які розглядають справи про адміністративні правопорушення.
5. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.

Питання для самостійного вивчення

1. Розгляд справи про адміністративне правопорушення на засадах рівності громадян.
2. Відкритий розгляд справи про адміністративне правопорушення.

з. Прокурорський нагляд за виконанням законів при провадженні в справах про адміністративні правопорушення.

Література: [18 с. 379; 20 с. 12; 34 с. 1; 36 с. 187; 37 с. 88].

Практичне заняття № 13

Тема. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

Мета: розглянути систему провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Короткі теоретичні відомості

Завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення – це своєчасне, повне й об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності із законодавством, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Стадія порушення адміністративного провадження і адміністративного розслідування – є початковою стадією провадження. Підставою її порушення є факт вчинення адміністративного правопорушення. Вона складається з таких етапів: порушення справи; з'ясування причин та обставин учинення правопорушення, виявлення винних, спричиненої шкоди тощо; процесуальне оформлення результатів розслідування; направлення матеріалів для розгляду справи за підвідомчістю.

Процесуальним документом, у якому юридично оформляється ця стадія, є протокол або акт про правопорушення.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення по ній постанови – це основна стадія провадження у справах про адміністративні правопорушення, у ній вирішуються найважливіші завдання провадження. Вона містить такі етапи, як: підготовка справи до розгляду та слухання справи; аналіз зібраних матеріалів про обставини справи; прийняття постанови по суті справи; доведення змісту цієї постанови до відома правопорушника.

Перегляд постанови – це форма перевірки законності та обґрунтованості прийнятого рішення, виправлення помилок і недоліків у роботі органів адміністративної юрисдикції.

Завдання до теми

Підготуйте реферати на теми:

- «Адміністративне правопорушення й адміністративна відповідальність. Відмежування адміністративного правопорушення від кримінального правопорушення. Правова допомога в адміністративних справах».
- «Розгляд справ про адміністративне правопорушення. Особи, які беруть участь у провадженні у справах про адміністративне правопорушення. Участь адвоката у таких справах».
- «Компетенція органів внутрішніх справ поліції у розгляді справ про адміністративні правопорушення».

Контрольні питання

1. Завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Відкриття справи про адміністративне правопорушення.
3. Розгляд справи про адміністративне правопорушення.
4. Винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення.
5. Перегляд постанови у справі про адміністративне правопорушення.
6. Виконання постанови у справі про адміністративне правопорушення.

Питання для самостійного вивчення

1. Зміст постанови у справі про адміністративне правопорушення.
2. Види постанов у справі про адміністративне правопорушення.
3. Строк оскарження постанови у справі про адміністративне правопорушення.
4. Розгляд скарги на постанову у справі про адміністративне правопорушення.

Література: [2 с. 678-701; 12 с. 65; 26 с. 189; 33 с. 15; 37 с. 187].

3 ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття адміністративного процесу та його характерні риси.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Суб'єкти адміністративного процесу.
4. Структура адміністративного процесу. Адміністративний процес і адміністративні провадження. Співвідношення понять.
5. Поняття адміністративних процедур, їх особливості.
6. Юрисдикційні та управлінські провадження. Співвідношення понять, їх завдання та принципи.
7. Сутність і види процедурних проваджень.
8. Поняття адміністративного процесуального права, його предмет і завдання.
9. Метод адміністративного процесуального права.
10. Місце адміністративного процесуального права в системі адміністративного права України.
11. Система адміністративного процесуального права.
12. Загальні принципи адміністративного процесуального права.
13. Адміністративно-процесуальні норми та відносини. Їх зміст, види, структура й особливості.
14. Процесуальні гарантії прав громадян під час здійснення адміністративних процедур.
15. Провадження у справах про заяви, пропозиції та скарги громадян.
16. Провадження щодо забезпечення доступу до інформації.
17. Провадження у справах, щодо реалізації державного контролю.
18. Дисциплінарні провадження.
19. Основні гарантії прав громадян в адміністративних процедурах.

20. Співвідношення понять «юрисдикційні провадження», «дисциплінарні провадження» та «провадження щодо скарг громадян», а також їх співвідношення з іншими процедурними провадженнями.
21. Поняття, завдання, загальні принципи та риси реєстраційних проваджень.
22. Види реєстраційних проваджень.
23. Провадження щодо державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців.
24. Провадження щодо реєстрації об'єднань громадян, релігійних організацій.
25. Провадження щодо реєстрації нормативних актів міністерств і відомств.
26. Завдання, загальні засади та риси провадження щодо реєстрації громадян за місцем проживання.
27. Поняття, завдання та загальні принципи дозвільних проваджень.
28. Види дозвільних проваджень.
29. Провадження про ліцензування деяких видів підприємницької діяльності.
30. Провадження про патентування деяких видів підприємницької діяльності.
31. Дозвільна система у сфері підприємницької діяльності. Порядок отримання дозволів.
32. Адміністративна юстиція як інститут судового захисту. Завдання адміністративного судочинства.
33. Види адміністративно-правових спорів, що підлягають розгляду в порядку адміністративного судочинства.
34. Відмежування предмету адміністративного судочинства від інших видів правосуддя (кримінального, цивільного, господарського та у справах про адміністративні правопорушення).
35. Історичні передумови становлення системи адміністративної юстиції в Україні.
36. Співвідношення понять «адміністративний процес», «адміністративне право», «адміністративні процедури», «адміністративна юрисдикція», «адміністративне судочинство».

37. Поняття та загальні риси принципів адміністративного судочинства.
38. Верховенство права та законність, гласність і відкритість адміністративного процесу.
39. Рівність усіх учасників адміністративного процесу перед законом і судом.
40. Змагальність сторін, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин у справі.
41. Забезпечення апеляційного та касаційного оскарження рішення адміністративного суду, обов'язковість судових рішень.
42. Основні гарантії забезпечення реалізації принципів адміністративного судочинства.
43. Співвідношення та взаємовплив принципів адміністративного судочинства.
44. Система адміністративних судів.
45. Підсудність адміністративних справ.
46. Фіксування адміністративного процесу.
47. Докази в адміністративній справі.
48. Судові витрати та їх розподіл між сторонами.
49. Види процесуальних строків та порядок їх обчислення.
50. Особливості застосування правил підсудності адміністративних справ для окремих категорій адміністративних спорів.
51. Учасники адміністративного судочинства та їх види.
52. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність.
53. Права й обов'язки учасників адміністративного судочинства.
54. Гарантії забезпечення реалізації прав учасників адміністративного судочинства.
55. Адміністративний позов. Поняття вимоги до нього та наслідки їх недодержання.
56. Право звернення з адміністративним позовом.
57. Способи забезпечення адміністративного позову.

58. Порядок та умови надання правової допомоги в адміністративних справах.
59. Межі надання правової допомоги працівниками судів.
60. Поняття та види стадій провадження.
61. Звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі.
62. Звернення з адміністративним позовом і відкриття провадження в адміністративній справі.
63. Судовий розгляд та ухвалення судового рішення.
64. Судові рішення, види. Набрання судовим рішенням законної сили.
65. Апеляційна інстанція.
66. Касаційна інстанція.
67. Перегляд судових рішень Верховним Судом України.
68. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
69. Спори щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень.
70. Спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби.
71. Спори за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень до фізичних чи юридичних осіб .
72. Вибірчі спори.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Підставою для визначення оцінки на іспиті є рівень засвоєння студентами матеріалу, передбаченого навчальною програмою з відповідної навчальної дисципліни. При цьому викладач керується такими критеріями:

– оцінку «відмінно» (90–100 балів / А) заслуговує студент, який виявив усебічні, систематичні та глибокі знання навчально-програмного матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, який засвоїв основну та знайомий з додатковою літературою, що рекомендована програмою. Зазвичай, оцінку «відмінно» ставлять студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять навчальної дисципліни в їх значенні для отриманої професії, які виявили творчі здібності в розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу;

– оцінку «добре» (82–89 балів / В) заслуговує студент, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану в програмі. Зазвичай правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які показали систематичні знання з навчальної дисципліни та здібність до їх самостійного поповнення й оновлення в процесі подальшого навчання та професійної діяльності;

– оцінку «добре» (74–81 бали / С) заслуговує студент, який може самостійно аналізувати, узагальнювати, робити висновки та пропозиції, але у роботі мають місце неточності;

– оцінку «задовільно» (64–73 бали / D) заслуговує студент, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та професійної діяльності; який справляється з виконанням завдань, що передбачені програмою, а також знайомий з рекомендованою літературою. Оцінку «задовільно» ставлять студентам, які

допустили помилки у відповіді, але володіють необхідними знаннями для їх подолання під керівництвом викладача;

– оцінку «незадовільно» (60–63 бали / E) одержує студент, який у трактуванні теоретичних положень припускається значних неточностей;

– оцінку «незадовільно» (1–59 балів / F-FX) ставлять студентів, який виявив недоліки в знаннях основного навчально-програмного матеріалу та допустив помилки у виконанні передбачених програмою завдань. Зазвичай, оцінку «незадовільно» ставлять студентам, які не можуть продовжувати навчання та приступити до професійної діяльності без додаткових занять з відповідної навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання знань студентів розроблено на підставі «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 2 червня 1993 року № 161, а також «Тимчасового положення про атестацію студентів», затвердженого вченою радою університету 19 листопада 1996 року.

Шкала оцінювання : національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим	не зараховано з обов'язковим

		повторним вивченням дисципліни	повторним вивченням дисципліни
--	--	-----------------------------------	--------------------------------------

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК), індивідуальної роботи студентів і підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою. Завдання ПМК та індивідуальної роботи студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів; завдання, що виносяться на ПКЗ, – від 0 до 50 балів.

ПКЗ із навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» проводиться у формі заліку та іспиту з ключових питань, що потребують творчої відповіді та уміння використовувати отримані знання.

Конкретний перелік питань і завдань, що охоплюють увесь зміст навчальної дисципліни, критерії оцінювання екзаменаційних завдань, порядок і час їх складання визначається кафедрою та доводиться до відома студентів на початку навчального року. Екзаменаційний білет містить 3 питання.

До відомості обліку підсумкової успішності вносяться сумарні результати в балах ПМК, індивідуальної роботи студентів та ПКЗ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Кодекси

1. Конституція України // ВВР. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР. — 1984. — № 51. — Ст. 1122.
3. Кодекс адміністративного судочинства України // ВВР. — 2005. — № 35-37. — Ст. 446.
4. Господарський процесуальний кодекс України // ВВР. — 1992. — № 6. — Ст. 56.
5. Цивільний процесуальний кодекс України // ВВР. — 2004. — № 40-42. — Ст. 492.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України // ВВР. — 1961. — 28. — Ст. 342.
7. Митний кодекс України // ВВР. . — 2002. — № 38-39. — Ст. 228.
8. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2003 р. // ВВР. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
9. Господарський кодекс України // ВВР. — 2003. — № 18-22. — Ст. 144; 2005. — № 17-19. — Ст. 267.
10. Кримінально-виконавчий кодекс України, прийнятий 11 лютого 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 3. — Ст. 21.

Основні нормативні джерела

Закони України та Постанови Верховної Ради України

11. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. // ВВР. — 1998. — № 31-37. — Ст. 243.
12. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 5 жовтня 1995 р. // ВВР. — 1995. — № 34. — Ст. 266.
13. Про Національну поліцію: Закон України від 20 серпня 2015 р. // ВВР України. — 2015. — № 40-41. — Ст. 379.
14. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. // ВВР. — 1993. — № 39. — Ст. 383.
15. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // ВВР. — 1999. — № 20-21. — Ст. 190.

16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 березня 1997 р. // ВВР. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
17. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // ВВР. — 1996. — № 47. — Ст. 256.
18. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 р. // ВВР. — 1992. — № 34. — Ст. 504.
19. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // ВВР. — 2001. — № 23. — Ст. 118.
20. Про судоустрій України: Закон України від 7 лютого 2002 р. № 3018-Ш // ВВР. — 2002. — № 27-28. — Ст. 180.
21. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 12 червня 2016 р. // ВВР. — 2016. — № 8. — Ст. 529.
22. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // ВВР. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
23. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 4 лютого 1992 р. // ВВР. — 1994. — № 23. — Ст. 161.
24. Про виконавче провадження: Закон України від 21 квітня 1999 р. // ВВР. — 1999. — № 24. — Ст. 207.
25. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // ВВР. — 1993. — № 52. — Ст. 490.
26. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. // ВВР. — 1997. — № 40. — Ст. 260.
27. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // ВВР. — 2006. — № 30. — Ст. 260.
28. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. // ВВР. — 1993. — № 31. — Ст. 338 (зі змінами станом на 17 лютого 2006 р.).
29. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 р. в редакції від 23 лютого 2006 р. // ВВР. — 2006. — № 32. — Ст. 273.

30. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 1 грудня 1994 р. // ВВР. — 1994. — № 52. — Ст. 455.
31. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4 грудня 1990 р. // ВВР. — 1990. — № 6. — Ст. 37.
32. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 р. // ВВР. — 2004. — № 15. — Ст. 232;
33. Про пожежну безпеку: Закон України від 17 грудня 1993 р. // ВВР. — 1994. — № 5. — Ст. 21;
34. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 р. // ВВР. — 1995. — № 1. — Ст. 1.
35. Про захист прав споживачів: Закон України від 1 грудня 2005 р. // ВВР. — 2006. — № 7. — Ст. 84.
36. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. // ВВР. — 2003. — № 31-32. — Ст. 263.
37. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 1 червня 2000 р. // ВВР. — 2000. — № 36. — Ст. 299.

Методичні вказівки щодо практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Адміністративне провадження» для студентів денної та заочної форм навчання зі спеціальності 081 – «Право» освітнього ступеня «Бакалавр»

Укладач доц., к. ю. н. Д. І. Сирота

Відповідальний за випуск завідувач кафедри галузевих юридичних наук
к. ю. н., доц. В. Л. Скрипник

Підп. до др._____. Формат 60x84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.
Ум. друк. арк..____. Наклад_____прим. Зам. № _____. Безкоштовно.

Видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Першотравнева, 20 м. Кременчук, 39600